

פתרון תעלומת מקום קבורתו של יעקב רוזנבאום ז"ל

מאת: ד"ר גור אלרואי

החוג ללימודי ארץ ישראל

מצאתי במאגר התמונות שלנו תמונה של יעקב רוזנבאום מהאוסף של פריזם. נכתב שם שיעקב רוזנבאום היה חברו של הצלם (פריזם). היום ה-25.3.10 יתקיים בקריית ענבים טקס גילוי מצבה לנעדר יעקב רוזנבאום שנפל בקרב על נבי סמואל. כפי שתראו להלן, החוג ללימודי ישראל מעורב באיזשהו אופן בפתרון תעלומה שנמשכה כ-62 שנה!

יעקב רוזנבאום מתוך אוסף פריזם

במילואים אני קצין ביחידת איתור נעדרים ואת התיק של רוזנבאום קיבלתי לפני מספר שנים. לשמחתי הצלחתי להגיע לפתרון. לפני כמה שנים חקרתי את המקרה של הנעדר מרדכי פרנקו. כדי לקדם את החקירה התקשר אלי במוצאי שבת נרי אריאלי - אחראי על תיקי תש"ח ביחידת אית"ן - וביקש ממני לחקור גם את המקרה של הנעדר דוד גוטמן אשר לטענתו המקרה שלו יכול לקדם אותי בחקירה של פרנקו. שאלתי אותו היכן דוד גוטמן גר והוא ענה לי בשפיה. למחרת בבוקר לימדתי סמינר בשם 'העליות הראשונות'. בתום הסמינר ניגשה אלי סטודנטית וביקשה ממני לכתוב עבודה סמינריונית על שפיה בעלייה הראשונה ובעלייה השנייה. לשאלתי למה דווקא שפיה? היא ענתה לי כי היא מורה בפנימיה בשפיה.

ואז שאלתי אותה שאלה מוזרה: האם את מכירה את דוד גוטמן? להפתעתי היא אמרה לי שכן והתברר לי שבכל יום עצמאות הוא מספר לתלמידיה על קרבות תש"ח. שאלתי אותה היכן הוא שירת? היא ענתה לי: בגדוד הרביעי של הפלמ"ח. באותו ערב נסעתי לביתו בזכרון יעקב וראיינתי אותו. מצאתי את הנעדר -- חי!! וכל זאת בשתיים עשרה שעות (מאז השיחה עם נרי אריאלי יום קודם לכן). התברר שגוטמן השתתף בקרב על נבי סמואל קיבל מכה בראש והתעורר בקריית ענבים. הוא לא זכר כלום מהקרב.

בינתיים המשכתי לחקור את המקרה של מרדכי פרנקו ואף הגעתי לפתרון. לפני כשנתיים קיבלתי את התיק של יעקב רוזנבאום שנפל בקרב נבי סמואל. בקרב נפלו 35 חללים וכולם נקברו בקבר אחים בקריית ענבים. בין המסמכים שמצאתי בארכיון צה"ל היה מסמך אחד שתיאר את שמות הנופלים וקבורתם בקבר האחים. מתברר שבין הנופלים שהוטמנו בקבר האחים היה דוד גוטמן. כיוון שמצאתי אותו בחיים ברור שהם קברו מישהו אחר. הגופות חוללו על ידי הערבים ולכן בחלק מהמקרים לא ניתן היה לזהות את הנופלים. כאשר התבררה הטעות הורידו את שמו של גוטמן מקבר האחים אך לא ביררו מי החלל ה-35. נכון להיום יש בקריית ענבים 34 כריות בקבר האחים אך קבורים בו בוודאות 35. ביום חמישי [\[הערת מערכת: 2010.3.25\]](#) יוסיפו בטקס צבאי מלא כרית נוספת עם שמו של רוזנבאום. אם לא הייתי מוצא בדרך מקרה את דוד גוטמן לא הייתי יכול לפתור את התיק של רוזנבאום. הצלחתי לברר פרטים נוספים על משפחתו של רוזנבאום. כפי שיפורט להלן: שלחתי מייל לארגון יוצאי מרכז אירופה בתל אביב ולמוזיאון היקים בנהריה. שיתוף הפעולה היה יוצא מן הכלל ושוחחתי היום עם שני אנשים שהכירו היטב את משפחת רוזנבאום. האישה ששוחחתי איתה (חומה גפני) גרה בנהריה והוריה היו שכנים של המשפחה. הראשונים להגיע היו הסבא וסבתא של רוזנבאום. לסבא (ארנולד פרידמן) היה רגל מעץ. הוא איבד את רגלו במלחמת העולם הראשונה ועלה לארץ בשנת 1938. הוא קנה בית עם שטח אדמה, פרות מהערבים ובנה רפת. שנה לאחר מכן עלתה הבת שלו רוזה רוזנבאום יחד עם בעלה ארנסט (איזידור) ובנם היחיד קורט רוזנבאום. (מסמכי העלייה בארכיון הציוני עולים בקנה אחד עם העדות). המשפחה עסקה בתעשיית החלב בגרמניה והמשיכה באותו משלח יד גם בארץ. עם קבלת השילומים מגרמניה עזבה המשפחה את הארץ והתגוררה בעיר בון. רוזה, אמו של יעקב, קנתה דירה בשדרות הנשיא 124 אך הייתה זו דירה להשקעה בלבד. היא ביקרה בארץ מספר פעמים אך כאמור מרכז חייה היה גרמניה.

עדות שנייה היא של חבר טוב של יעקב רוזנבאום. שמו אלחנן אילת. הוא סיפר לי שיעקב לא ידע עברית והוא לימד אותו עברית בבית משפחת רוזנבאום ברחוב הרצל פינת מרגוע (כיום שטייניץ). בתמורה הוא קיבל כוס חלב. לדבריו, המחנך אפרים יואל שינה את שמו מקורט ליעקב. הבית היה בית יקי נוקשה מאוד ויעקב חטף מכות נמרצות מהוריו. ההורים לא היו מעורבים בחייו, חיוך לא עלה שפתיים והם היו אנשים קשיי יום. הוא רצה ללמוד והם רצו שיעבוד במשק הבית. יעקב ברח מהבית כדי להתגייס לפלמ"ח, השתתף בקרבות על ירושלים ושבוע לפני נפילתו הוא אף הראה לו את כובע הצמר שלו מנוקב בכדורים. בנוסף, הוא סיפר לי, שברחוב של רוזנבאום נפלו עוד שני בנים יחידים להורים מגרמניה: יצחק רוזנהיימר וחנוך קרמנר. גם במקרה זה ההורים עזבו את הארץ וחזרו לגרמניה. לאלחנן אילת יש תמונה של

רוזנבאום עם קבוצת חברים. אחת מהנשים בתמונה היא הסבתא של קרנית גולדוואסר. הוא לא ידע שום דבר על הקרב בו נפל ונסיבות מותו. מאוד התרגש לשמוע על פתרון התעלומה והוא מתכוון להגיע לטקס גילוי המצבה ביום חמישי.